Stockholm
2026-11-03

Besöksrapport

Norrbottens regemente I 19 – 260930

Pliktrådet

Enligt förordning (2017:1249) utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem före detta värnpliktiga som väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del av Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som Pliktrådet fick vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

I rapporten beskrivs de delar som sticker ut i positiv eller negativ mening. Det som inte lyfts i rapporten fungerar utan anmärkning eller inte kommit Pliktrådet till känna. Pliktrådets huvudsakliga erfarenheter från besöket har kommunicerats till I 19.

Pliktrådets besökare:
Alice Nelin
Malte Netterheim

Bakgrund

I 19 Norrbottens regemente är förlagd på Bodens garnison tillsammans med Artilleriregementet A 8. De två förbanden delar bland annat på matsal, försörjningsavdelning samt större delen av Försvarshälsan. Regementet är ett subarktiskt förband som är specialiserade på att strida i krävande miljö och terräng vilket innebär ett stort fokus på vinterförmåga.

Förbandet ska nästa år börja införa ett annat inrycks förlopp där de värnpliktiga 15 månaders plutonsbefälen rycker in redan i januari istället för i mars. Sedan rycker tio månaders soldaterna in i juni och åtta månaders soldater i augusti. Vid Pliktrådets besök utbildades 596* värnpliktiga uppdelade på fem kompanier, stab- och understöd, tross, pansarskytte, stridsvagn samt ingenjörs och luftvärn kompaniet.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis är det värnpliktiga nöjda med jargongen mellan det värnpliktiga emellan och deras befäl samt Försvarshälsans goda arbete. En av förbandets utmaningar är att stora delar av deras resurser har gått till att bemanna Forward Land Forces (FLF), vilket påverkat värnpliktsutbildningen i form av personal- och materialbrist samt befattningsbyten.

Kommunikationen och samverkan mellan A 8 och I 19 behövs förbättras. Utöver de schemalagda mötena behövs en kortare dialogväg och ett större samarbete för att säkerhetsställa att det värnpliktiga får en så bra utbildning och tillvaro som möjligt i hela garnisonen.

Medinflytandet på förbandet

Medinflytandet fungerar generellt helt okej på förbandet. Pliktrådet fick till känna ett problem kring jargongen med befälen på stabs- och understödskompaniet redan innan vårt besök. Jargongen upplevs som hård mellan befäl och värnpliktiga där de regelbundet trycktes ner, blev dumförklarade och gick till personangrepp. Pliktrådet kontaktade förbandet och de tog till sig åtgärder samma dag och en fortsatt handlingsplan framåt. Vi kommer att hålla kontinuerlig kontakt med de förtroendevalda för att se om jargongen förbättras. De värnpliktiga upplever även en nedvärderande jargong från de anställda soldaterna. De anställda soldaterna ska vara föregångsmän, inte se ner på de värnpliktiga.

Det ges generellt oklara styrningar till de förtroendevalda inför när möten ska infalla och vilka som ska vara med. Nätverk värnpliktiga kvinnor (NVK) representanterna upplever att de glöms bort i vissa forum och att de inte fått en gedigen utbildning i vad deras förtroendeuppdrag innebär samt vad de har för befogenheter. Vid vårt besök hade inte skyddsassistenterna haft hela sin skyddsassistentutbildning ännu. Pliktrådet kommer att följa upp om utbildningen var givande vid ett senare skede för att säkerhetsställa att skyddsassistenterna känner sig säkra i sitt förtroendeuppdrag.

Sammanfattande bedömning

Nedanstående avsnitt syftar till att ge en översiktlig bild av de iakttagelser som Pliktrådet gjorde under besöket. Här redovisas de områden som bedöms kräva omedelbara åtgärder, långsiktiga förbättringsinsatser samt särskilt goda exempel som identifierats vid förbandet.

Omedelbara åtgärder

1. Åtgärda det bristfälliga försörjningssystemet.

2. Åtgärda de långa matköerna.

3. Sluta omedelbart med otillåtna frihetsinskränkningar.

4. Åtgärda otydligheter för när tjänsten är slut för dagen.

5. Sluta omedelbart med kollektiva bestraffningar.

Förbättringspunkter

6. Förbättra rutinen för tvätt byte.

7. Förbättra utbildningen och rutiner för utbildning inom förtroendeuppdragen.

9. Förbättra jargongen mellan värnpliktiga och anställda soldater.

10. Förbättra underklädesbidraget för värnpliktiga kvinnor.

11. Åtgärda problematiken kring schemadelgivning.

Positiva exempel

12. Fortsätt med kompanisjuksköterskor ute på kompanierna.

13. Fortsätt med att utbilda alla i avvikelserapportering.

14. Fortsätt med att främja den goda jargongen mellan värnpliktiga och befäl.

15. Fortsätt att ge det värnpliktiga tid för plutonens timme.

Fördjupad redovisning

Nedanstående avsnitt syftar till att ge en fördjupad förståelse av de punkter som redovisats i föregående kapitel.

Omedelbara åtgärder

1. Åtgärda det bristfälliga försörjningssystemet.

Vid samtal med värnpliktiga, truppnära befäl och ledningen var försörjningsystemet ett problem som genomsyrar hela förbandet. Det infördes ett nytt system i våras vars syfte var att minska bortfallet av varor. Systemet innebär att få befäl från varje kompani har tillgång till att skriva in beställningen till förrådet och sedan få ett svar på att allt är packat och redo att hämtas. Detta system ökar arbetsbelastningen hos befälen och samtidigt minskar det dem värnpliktigas tillvaro som inte får tillgång till det allra nödvändigaste såsom toalettpapper.

Pliktrådet kräver därför att förbandet omedelbart ser över försörjningsystemet och säkerställer att de värnpliktiga får tillgång till det de behöver för en fungerande vardag, däribland grundläggande hygienartiklar.

2. Åtgärda de långa matköerna.

De värnpliktiga lyfter i år återigen problemen kring matsalen. Köerna är ofta väldigt långa vilket gör att det har behövts äta samtidigt som det står i diskkön påväg ut från matsalen eller inte hunnit äta något alls. De värnpliktiga nämner även att maten oftast är slut när det kommer till matsalen. Detta måste upphöra för att det värnpliktiga ska orka med utbildningen och kunna återhämta.

3. Sluta omedelbart med otillåtna frihetsinskränkningar.

Det sker kontinuerliga frihetsinskränkningar på samtliga kompanier, förutom ingenjörs- och luftvärnskompaniet. När de värnpliktiga varit klara med tjänsten för dagen har de befunnit sig utanför regementsområdet precis som dem får men ändå har de fått utskällning utan rimlig anledning. Dem ända skälen när det är tillåten att frihetsinskränka är när det finns särskilda medicinska själ, att du är förlagd utanför regementet, pågående krävande tjänst eller beredskap som endast förbandschef eller bataljonschef kan fatta beslut om. Sluta omedelbart att frihets inskränka de värnpliktiga, det är olagligt.

4. Åtgärda otydligheten för när tjänsten är slut för dagen.

När tjänsten är slut för dagen upplevs som högst oklart av de värnpliktiga. De kan ibland få att de ska läsa i SoldF från 17–22 varje dag eller få uppgift att inrätta skåpet utan att veta senare styrningar efter inrättningen. Det är oklart vad de får göra efter att de är klara med dessa uppgifter när befälen har går hem för dagen. De värnpliktiga kräver tydlighet för att de ska kunna planera sin lediga tid. Detta är extra viktigt eftersom nästan ingen av de värnpliktiga har dagrum, utan är beroende av soldathemmet som är förlagt utanför regementet och som endast får besökas om man fått ledigt för kvällen.

5. Sluta omedelbart med kollektiva bestraffningar

De värnpliktiga har utsatts för kollektiva bestraffningar vilket är olagligt. På ingenjörs- och luftvärnskompaniet lyfte de värnpliktiga ett exempel om att en person arbetade med förstärkningsplagg på sig, vilket resulterade i att alla blev tvungna att sätta på sig förstärkningsplagg och jobba. Detta sänker stridsvärdet för samtliga samt pekar ut en viss person som blir anledningen till att alla blir bestraffade. Det kan skada gemenskapen och öka

utanförskapet för de som pekas ut. Det har även skett fysiska bestraffningar på främst stridsvagnskompaniet där de värnpliktiga behövt göra armhävningar medan en annan värnpliktig fått omvisitation.

Förbättringspunkter

6. Förbättra rutinen för tvätt byte.

Rutinen för tvätt bytet innebär att både I 19 och A 8 har tid samtidigt. Öppettiderna för förrådets tvätt byten är måndag, tisdag, torsdag och fredag, 07–08 på morgonen. Detta är en tid som både är förlagd under deras morgonstädning och uppställning samt kötiderna i matsalen gör det inte lättare att hinna till tvätt bytet. Vi är medvetna om att det går att beställa extra tvättbytestid men ändå är det vissa värnpliktiga som inte bytt till rena kläder sedan inryck, som var för över sju veckor sedan. Det måste hittas en bättre lösning på detta.

7. Förbättra er utbildning och rutiner för utbildning inom förtroendeuppdragen.

Utbildningen inom sitt förtroendeuppdrag är väsentlig för att kunna representera sina kamrater. De förtroendevalda för nätverket för värnpliktiga kvinnor upplever att det inte fått en utbildning av vad deras uppdrag betyder i en större kontext. Skyddsassistenterna fick sitta med under det förtroendevaldas genomgång av deras uppdrag. Vi är medvetna om att det finns en planerad utbildning för skyddsassistenter som ska infalla om någon vecka, men informationen kring att utbildningen ska ske har inte spridit sig till de värnpliktiga som känner oro kring deras förtroendeuppdrag.

Förbandet har kort efter Pliktrådets besök vidtagit åtgärder och kompletterings utbildat nätverk värnpliktiga kvinnor (NVK) samt skyddsassistenterna, något Pliktrådet ser positivt på och kommer följas upp genom kontakt med de förtroendevalda.

9. Förbättra jargongen mellan värnpliktiga och anställda soldater.

De värnpliktiga upplever en översittarjargong hos det anställda soldaterna vilket inte speglar gemenskap eller i framtiden öppnar upp för att ta eventuellt anställning på förbandet. Se över detta och motverka friktion mellan anställda soldater och värnpliktiga.

10. Förbättra underklädesbidraget för värnpliktiga kvinnor.

De värnpliktiga har möjlighet att köpa två par sportbehåar för 800 kronor. Förbättra direktivet för inköpet så att det kan köpa fler behåar och inte är låsta inom antalet av två behåar. De värnpliktiga önskar även ett högre bidrag som innefattar att det även får möjligheten till att

köpa trosor. Förbättra även informationsöverskridningen av informationen kring befintliga bidrag ut till alla plutoner.

11. Åtgärda problematiken kring schemadelgivning.

Förbättra schemadelgivningen för att de värnpliktiga ska kunna planera sin lediga tid på kvällar och permissioner. Bli tydligare med tid, plats och utrustning på schemana.

Positiva exempel

12. Fortsätt med kompanisjuksköterskor ute på kompanierna.

De värnpliktiga får söka vård när det behöver och försvarshälsans rekommendationer efterlevs i största mån av befälen. Fortsätt med att ha kompanisjuksköterskor ute på kompanierna för att underlätta uppsökandet av vård eftersom den stora frösvarshälsan ligger en bit bort.

13. Fortsätt med att utbilda alla inom avvikelserapportering.

Fortsätt med att utbilda inom avvikelserapportering tidigt in i utbildningen.

14. Fortsätt med att främja den goda jargongen mellan värnpliktiga och befäl.

Det värnpliktiga upplever över lag att jargongen mellan dem och deras befäl är god.

15. Fortsätt att ge det värnpliktiga tid för plutonens timme.

Det uppskattades mycket att det ges möjlighet till att hålla plutonens utsatta timme, även om det inte använder hela timmen vet det om att det hade fått tiden för det om de hade behövts.

Avslutning

Pliktrådet vill återigen tacka för besöket på I 19. Vi upplevde ett gott bemötandet från ledningen och stödfunktionerna men däremot upplevdes bemötandet från de truppnära befälen som spänd. Mötet med de värnpliktiga var trevligt och fullt av diskussioner. Vid nästa besök och genom vidare kontakt med det förtroendevalda kommer vi att följa upp hur

förbandet åtgärdat främst de otillåtna frihetsinskränkningarna, matköerna och försörjningsystemet.

Alice Nelin

alice.nelin@pliktradet.se

076-317 11 55